

Dr hab. Grzegorz Grzybek, prof. UR
Uniwersytet Rzeszowski

BIURO DZIEKANÓW

Wpłynęło dnia 19.08.2024

Recenzja rozprawy doktorskiej:

Tomasz Słabiak, Obecność seniorów we współczesnej rodzinie w percepcji osób w okresie wczesnej dorosłości

Dyscyplina: pedagogika

Aktualność i ważność problemu

W przedłożonej do recenzji rozprawie doktorskiej został podjęty problem roli obecności seniorów we współczesnej rodzinie. Punktem odniesienia owej roli jest świadomość osób będących we wczesnej dorosłości. Wskazano na następujące obszary badawcze: rola osoby starszej we współczesnej rodzinie; ich oddziaływanie na rodzinę; wartościowość relacji osób starszych z osobami w okresie wczesnej dorosłości; oczekiwania osób we wczesnej dorosłości wobec seniorów; pozytywne i negatywne aspekty odbioru roli seniorów w rodzinie przez osoby będące w okresie wczesnej dorosłości.

Biorąc pod uwagę współczesne przemiany społeczne, w których konflikty pokoleniowe posiadają swój nowy wyraz – praca przedłożona do recenzji podejmuje bardzo aktualny problem. Należy zwrócić uwagę, że tempo przemian, mediatyzacja życia, globalizacja oraz zmiany w funkcjonowaniu rodzin, mimo, że współczesny senior wychowany został w okresie zmian powojennych – nie zawsze gotów jest rozumieć współczesność, przyjmując wobec niej negatywną postawę.

Uwzględnienie tej specyfiki podkreśla ważność podjętego tematu.

Struktura pracy

Recenzowana praca posiada układ diagnostyczny. Oprócz wstępu i zakończenia obejmuje cztery rozdziały. Pierwszy rozdział wskazuje na przemiany rodziny we współczesnym świecie. Na tym tle można dopiero ująć rolę i znaczenie seniorów. Właśnie drugi rozdział poświęcony jest funkcjonowaniu seniorów w kontekście społecznego zrozumienia ich potrzeb. Następny rozdział prezentuje założenia metodologiczne rozprawy. Ostatni czwarty rozdział na bazie wyników badań ukazuje znaczenie obecności seniorów we współczesnej rodzinie.

Uwagi merytoryczne

Język niniejszej dysertacji jest odpowiedni dla wymogów pracy naukowej. Struktura rozprawy wskazuje na prawidłowy przebieg formułowania wniosków i świadczy o umiejętności komponowania pracy naukowej. W dysertacji zastosowano właściwy podział bibliografii i odpowiednią metodykę pracy naukowej. Materiał bibliograficzny odpowiada podjętemu tematowi rozprawy.

Przeprowadzona przez autora analiza wyników badań karze się skupić na jednym z podstawowych wymiarów relacji senior – młody dorosły. Jest to sfera emocjonalna i powiązany z nią światopogląd na życie. O ile dla codziennego funkcjonowania: zdrowie, opieka, finanse, obecność (samotność, nadmiar czasu), możliwości przemieszczania się, bycie potrzebnym, przydatnym mają podstawowe znaczenie – to wydaje się, że kluczem do zrozumienia zawłości relacji jest właśnie sfera emocjonalna (praca, s. 228) i światopoglądowa. Potrzeba, pragnienie miłości, akceptacji oraz wyrozumiałości ma charakter

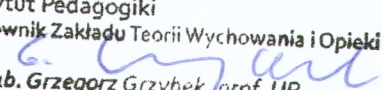
dwustronny. Często na przeszkodzie wzajemnego zrozumienia nie stoją same oczekiwania obecności, czas, troska, ale wyobrażenie o świecie, znaczenie życia rodzinnego, wizja relacji w związkach oraz społeczny wymiar odniesienia.

Bardzo wyraźnie to widać w przemianach życia rodzinnego i w dwóch ścierających się modelach odniesienia między płciami: tradycyjny (patriarchalny) model płci kulturowej – modernistyczny model płci kulturowej (Zob. G. Grzybek, *Kobieta między etosem a egzystencją. Samowychowanie do kobiecości*. Wyd. UR. Rzeszów 2023, s. 12-38). Owo starcie pokoleniowe i wyobrażenia funkcjonowania rodzinnego często nie pozwalają na właściwe ułożenie relacji międzypokoleniowej. Często szczególne napięcie jest między dorosłą córką a matką seniorką, która pragnie narzucać swoją wizję życia i zasady moralne (tamże, s. 70-97). Proponowana przez autora właściwa edukacja dla wszystkich grup posiada istotny wymiar (praca, s. 236), warto jednak zwrócić uwagę na samowychowanie seniora do jakości życia przez rozwój zdolności poznawczych i wolitywnych.

Wniosek

Recenzowana dysertacja spełnia wymogi refleksji twórczej, samodzielnej oraz potwierdzającej własny wkład w zakresie badanego przedmiotu. Autor w swoich analizach wykazał się właściwą znajomością dyscypliny naukowej, jaką jest pedagogika. Rekomenduję przedstawioną do recenzji rozprawę do ubiegania się o stopień doktora w dyscyplinie pedagogika.

Rzeszów, 28.07.2024.

Uniwersytet Rzeszowski
Kolegium Nauk Społecznych
Instytut Pedagogiki
Kierownik Zakładu Teorii Wychowania i Opieki

dr hab. Grzegorz Grzybek, prof. UR